

UPDATE

2013

Održiva hidroenergija u Dinarskom luku

Broj 4 / Maj 2013

Fresh water

WWF-ov bilten Održiva hidroenergija u Dinarskom luku namijenjen je informiranju o najnovijim zbivanjima u WWF-ovom projektu Inicijativa za održivu hidroenergiju u Dinarskom luku (DASHI), kao i izvještavanju o novostima s područja hidroenergije i slatkovodnih ekosustava u široj regiji. Cilj projekta DASHI, koji je WWF Mediteranski program pokrenuo 2011. godine, je smanjenje negativnih utjecaja novih hidro-energetskih projekata te promicanje dobrih praksi u regiji Dinarskog luka. Projekt se fokusira na zaštitu najdragocjenijih slatkovodnih ekosustava u regiji, posebice Ramsarskih močvara kao što su Livanjsko polje i Hutovo blato u Bosni i Hercegovini (BiH) te Skadarsko jezero, u međugraničnom području Albanije i Crne Gore.

VIJESTI IZ REGIJE...

WWF otkriva neotkriveni svijet Dinarida

Putem projekta „Parkovi Dinarskog luka“ i web stranice www.discoverdinarides.com, WWF poziva regiju i svijet da otkriju „neotkriveni svijet Dinarida“. Najveći kanjon na svijetu poslije kanjona rijeke Colorado; najstarija i najveća europska prašuma u koju ljudska noga još nije kročila; livada s više vrsta orhideja nego što ih ima cijela Velika Britanija; najveća podzemna vertikala na svijetu; najduža i najveća klisura u Europi... Sve to krije regija Dinarskog luka! Potaknuti tim nevjerovatnim činjenicama, u kreativnoj agenciji Leo Burnett u Hrvatskoj osmislili su medijsku kampanju za promicanje brenda „Parkovi Dinaridi“, koja se od može u aprilu vidjeti u brojnim tiskovinama, internetskim portalima te na mnogim televizijama u cijeloj regiji. Priča u kojoj astronauti otkrivaju neotkriveni svijet i sve njegove specifičnosti temelji se na otkrivanju prirodnih posebnosti naše regije, a sve u duhu priče koju je WWF započeo još prošle godine projektom „Parkovi Dinarskog luka“.

Više na: www.discoverdinarides.com

**Energetska strategija
za države Zapadnog
Balkana**

Jelko Kacin: „U sadašnjoj verziji Energetska strategija za Balkan nije u skladu sa europskim ekološkim standardima“

U februaru je Komitet za vanjske poslove Europskog Parlamenta (AFET) organizirao javnu debatu o Strategiji europske energetske zajednice za države Zapadnog Balkana, kojoj je predsjedavao poslanik EP Jelko Kacin. Radna grupa AFET-a za Zapadni Balkan je odlučila organizirati ovu javnu debatu na inicijativu Kacina, nakon što je u oktobru 2012. godine grupa poslanika EP pisala povjereniku Oettingerju o problemu uključenosti predstavnika civilnog društva u procesu izrade energetske strategije. Kacin je na debati rekao: „Strategija Energetske zajednice nije smela biti provedena iza zatvorenih vrata na netransparentan način. Energetska strategija mora biti unaprijeđena i poboljšana jer u sadašnjoj verziji ne osigurava održivost energetskog sektora u Jugoistočnoj Europi.“ Diskusiji u EP su prisustvovali predstavnici civilnog društva iz Hrvatske, BiH i Srbije te direktor Energetske zajednice Janez Kopač.

Za više informacija: bit.ly/18jRJIX

...I SA TERENA

BOSNA I HERCEGOVINA

Uzlet malih hidroelektrana u BiH. Veliko povećanje broja dozvola za izgradnju malih hidroelektrana u Federaciji BiH

Širom cijele Federacije BiH podijeljen je velik broj dozvola za izgradnju malih hidroelektrana. Većina malih hidroelektrana obično je izgrađena bez prethodno napravljene ekološke procjene utjecaja na okoliš na što je upozorio i prof. dr. Dalibor Ballian, profesor na šumarskom fakultetu u Sarajevu, upozoravajući na ekološku katastrofu koju već izazivaju male hidroelektrane. "Ni za jedan objekt koji je do sada izgrađen nije urađena ekološka studija ili ako je urađena to je mala studija koja je beznačajna i koja ne uvažava osnovne ekološke potrebe", dodao je dr. Ballian.

Za više informacija: bit.ly/Zf1BiW

Hutovo Blato

Na Dan planete Zemlje WWF uručio peticiju za spas Hutovog blata

WWF je na Dan planete Zemlje uručio peticiju sa 25.517 potpisa za očuvanje Parka prirode Hutovo blato Vladi Hercegovačko-neretvanske županije/kantona. Peticiju je preuzeo dr. sc. Zejnil Trešnjo, pomoćnik ministra za Sektor zaštite prirode i okoliša. Time je završena višemjesečna kampanja na nacionalnoj i međunarodnoj razini s ciljem da se privuče pažnja vlade na hitne mjere potrebne za očuvanje Hutovog blata. Ministarstvo, WWF i uprava Parka složili su se da je potrebno sve napore usmjeriti na zaustavljanje drastičnog pada biološke raznolikosti, osiguranje održivog financiranja i bolje upravljanje Parka. G. Trešnjo jasno je istaknuo da je očuvanje Hutovog blata prioritet Ministarstva i da će ubrzati proces razvoja prostornog plana i plana upravljanja Hutovog blata, te da će raditi s WWF-om na pronalaženju najboljeg modela financiranja.

Da biste saznali više o Hutovom blatu i peticiji posjetite: bit.ly/12gnoss

Za više informacija: Bojan Stojanović, bstojanovic@wwfmedpo.org

Nacionalni Park Una

WWF zabrinut zbog planova izgradnje hidroelektrana u Nacionalnom Parku Una

WWF-ov tim organizirao je terensku misiju u regiju rijeke Une i posjet Nacionalnom Parku Una. WWF je u posjetu pozvao direktor novoosnovanog Nacionalnog Parka Una kako bi im WWF pružio stručnu podršku u slučaju planirane hidroelektrane na rijeci Unac (pritok Une), koja predstavlja veliku opasnost za cijeli ekosustav sliva rijeke Une i Nacionalni Park Una. WWF je predstavio svoj stav oko razvoja hidroelektrana u zaštićenim područjima na temelju svoje najnovije publikacije „Održiva hidroenergija: kratak vodič za investitore“, za koju su lokalne NVO i uprava NP Una pokazali veliki interes te će je koristiti u svom budućem radu.

Za više informacija: Irma Popović Dujmović, ipopovic@wwfmedpo.org

Nacionalni Park Sutjeska

Ekolozi i zaposlenici Nacionalnog Parka Sutjeska protiv izgradnje hidroelektrana

Na javnoj raspravi o Nacrtu studije o procjeni utjecaja na životnu sredinu malih hidroelektrana u Nacionalnom parku Sutjeska u Foči, više puta se od strane ekologa i zaposlenika NP Sutjeska moglo čuti kako bi male hidroelektrane mogle značajno narušiti ekosustav i dovesti do nestanka endema i relikata po kojima je NP Sutjeska, jedan od tri nacionalna parka u BiH, i poznat u svijetu. U projektu je planirana izgradnja 5 malih hidroelektrana, dvije na rijeci Sutjesci i tri na rijeci Hračvki. Na javnoj raspravi sudjelovao je i WWF, koji je podržao stav lokalnih NVO da bi izgradnja hidroelektrana utjecala na funkcije zaštićenog područja i zaštićene vrste koje žive na tom području. WWF će i dalje pratiti razvoj ovog projekta i aktivno se uključiti u proces izrade komentara na Nacrt studije u suradnji sa lokalnim NVO.

Za više informacija: Zoran Mateljak, zmateljak@wwfmedpo.org

CRNA GORA

Green Home organizirao okrugli stol o prekograničnim utjecajima hidroelektrana u BiH i Srbiji

Na okruglom stolu organizacije Green Home o najavljenom izgradnji hidroelektrana na Drini i Limu u blizini granice Crne Gore sa BiH i Srbijom i njihovom utjecaju na biodiverzitet u Crnoj Gori, na iznenađenje predstavnika nevladinog sektora i medija predstavnici stručne komisije za procjenu utjecaja u Crnoj Gori nisu predstavili nikakve nalaze studije o prekograničnim utjecajima na životnu sredinu u slučaju izgradnje hidroelektrana Buk Bijela (93,52 MW) i Foča (44,15 MW), koje su snažno kritizirane od strane NVO. U međuvremenu Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske odobrilo je Studiju utjecaja na životnu sredinu za obje hidroelektrane. Početak radova na izgradnji HE sistema „Gornja Drina“ planiran je u sljedećoj godini..

Za više informacija: Nataša Kovačević, natasa.kovacevic@greenhome.co.me

Projekt HE „Brodarevo“ u Srbiji brine Crnu Goru

Gradnja hidroelektrana na rijeci Lim u blizini Brodareva u Srbiji izazvala je burne reakcije u Crnoj Gori. 50.000 građana Prijepolja potpisalo je peticiju protiv izgradnje hidrocentrala „Brodarevo“ 1 i 2 jer vjeruju da će izgradnja tih brana će potopiti dio teritorije Crne Gore. Nevladine organizacije iz Crne Gore oštro su kritizirale procjenu utjecaja na okoliš tih projekata jer nisu uključene studije utjecaja na teritoriji Crne Gore. Ministarstvo vanjskih poslova Crne Gore zatražilo je razmjenu informacija sa srpskim vlastima o mogućim prekograničnim utjecajima projekta „Brodarevo“, dok je Ministarstvo održivog razvoja i turizma zatražilo reviziju studije procjene utjecaja na okoliš od strane tajništva Espoo konvencije u Beogradu. Projekt, financiran od strane kanadske tvrtke REV sa 145 milijuna eura, predviđa dvije brane visine 32 i 23 metra i ukupne snage od 58 MW.

Za više informacija: Nataša Kovačević, natasa.kovacevic@greenhome.co.me

ALBANIJA

Sastanak delegacije Europske komisije sa nevladinim sektorom u Albaniji

Predstavnici INCA-e, partnerske organizacije WWF-a u Albaniji, učestvovali su na sastanku predstavnika Europske komisije – DG Environment sa nevladinim udrugama u Albaniji. Na sastanku namijenjenom ekološkim izazovima u Albaniji pokrenute su mnoge teme, među kojima je bio i razvoj hidroenergije i očuvanje rijeka u Albaniji prema standardima Europske direktive o vodama. INCA je istaknula problematiku niskih standarda i neadekvatnog procesa planiranja hidrocentrala u Albaniji.

Za više informacija: Zamir Dedej, zamirdedej@yahoo.com

HRVATSKA

Hidroelektrana Ombla: nova studija pokazala da je Vilina špilja, izvor Omble, biološki najbogatija špilja u Hrvatskoj

Nova studija o upravljanju biološke raznolikosti podzemnog sustava Ombla predstavljena je u Dubrovniku i Sarajevu. Istraživanje biološke raznolikosti Viline špilje-izvora Omble urađeno je od strane Hrvatskog biospeleološkog društva na zahtjev EBRD-a, koja treba osigurati kredit HEP-u za izgradnju HE „Ombla“. Istraživanje je pokazalo da je Vilina špilja biološki najbogatija špilja dosad zabilježena u Hrvatskoj i jedna najbogatijih u Dinaridima, a time i u cijelom svijetu. U samo tri mjeseca istraživanja znanstvenici su pronašli ukupno 105 špiljskih vrsta, od kojih je većina lokalnih i regionalnih endema, a 13 ih je bilo potpuno novih vrsta. Jedna trećina pronađenih vrsta nalazi se na popisu ugroženih vrsta od strane IUCN. Studija je potvrdila da Studiji utjecaja na okoliš za HE Ombla iz 1999. nedostaju važni podatci. Nacionalne NVO poslale su komentare na SUO hrvatskim vlastima i EBRD-u, dok je WWF podržao njihove argumente u pismu upućenom EBRD.

Za više informacija: Irma Popović Dujmović, ipopovic@wwfmedpo.org

U TIJEKU

BiH po bogatstvu pitke vode prva u regiji, sedma u Europi

Prema podacima izvještaja Svjetske banke „Water and Development: An Evaluation of World Bank Support, 1997-2007” Bosna i Hercegovina je zemlja sa najvećim količinama pitke vode po glavi stanovnika u regiji jugoistočne Europe. BiH je sa 9.461 m³ pitke vode po glavi stanovnika prva u regiji i sedma u Europi. Po vodnim resursima BiH je bogatija od mnogih zemalja svijeta uključujući Francusku, Njemačku i SAD. U regiji jugoistočne Europe, odmah poslije BiH je Hrvatska koja ima 8.555 m³ vode po glavi stanovnika. Slijedi Albanija sa 8,364 m³ pitke vode po glavi stanovnika, dok su na samom začelju Makedonija sa 2.616 m³ i Srbija sa 1.158 m³ pitke vode po glavi stanovnika

Više na: bit.ly/9sSbP6

Prve regionalne radionice za procjenu dobrobiti zaštićenih područja (PA-BAT)

Kako vrednovati zaštićeno područje jedno je od pitanja koje zanima sve zaposlenike parkova u regiji. WWF kroz projekt „Parkovi Dinarskog luka“ započeo niz radionica na kojima nastoje pomoći odgovoriti na to pitanje uz primjenu metodologije za procjenu vrijednosti zaštićenih područja (PA-BAT). Metodologija je predstavljena na Prvoj međunarodnoj konferenciji Parkovi Dinarskog luka održanoj potkraj prošle godine u Banja Luci, a početkom 2013, a WWF je već započeo obuku partnera projekta. Dosad je održano šest radionica za predstavnike nacionalnih parkova, parkova prirode i njihovih dionika u Hrvatskoj. Metodologija je dizajnirana kako bi pomogla agencijama, organizacijama i institucijama za zaštitu prirode u prikupljanju i usporedbi informacija o ukupnim dobrobitima od zaštićenih područja.

Više na: dinaricarparks.blogspot.com/2013/04/prve-regionalne-radionice-za-procenu.html

Bosna i Hercegovina preuzela predsjedništvo Međunarodne komisije za zaštitu Dunava (ICPDR)

Bosna i Hercegovina je u januaru preuzela predsjedanje Međunarodnoj komisiji za zaštitu Dunava (ICPDR). Dosadašnji predsjednik, Wolfgang Stalzer iz Austrije, predao je svoj ured Ermini Salkičević-Dizdarević, zamjenici ministra vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine. Bosna i Hercegovina nema izravan pristup Dunavu, ali je dio sliva kroz glavne pritoke poput rijeke Save. Ključne aktivnosti ICPDR-a u 2013. će uključivati Dan Dunava na 29.06., naglašavajući borbu za zaštitu ugrožene dunavske jesetre. Ilegalni ribolov, prvenstveno zbog njihovog kavijara, glavna je izravna prijetnja opstanku podunavske jesetre, dok izgradnja hidroelektrana predstavlja glavnu novu prijetnju zbog prouzrokovano gubitka staništa i sprječavanja migracija. WWF i druge udruge rade zajedno sa ICPDRom kako bi države usvojile mjere za poboljšanje upravljanja Dunava u skladu sa principima održivog razvoja.

Više na: bit.ly/ZOX1wx

NOVE PUBLIKACIJE

EU može do 2050. prijeći na 100% obnovljivu energiju

WWF je objavio novi izvještaj „Usmjeravanje Europske unije na 100% obnovljive energije“, koji ukazuje na to da bi EU mogla do 2030. godine za trećinu smanjiti svoju potrošnju energije i generirati gotovo polovinu preostale energije iz obnovljivih izvora. Do 2030. godine EU može učiniti sljedeće korake kako bi stvorila temelje za korištenje 100% obnovljive energije: trošiti 38% manje energije u poslovanju nego danas; proizvoditi više od 40% energije iz obnovljivih izvora; kroz te mjere smanjiti emisije stakleničkih plinova za 50% u usporedbi s emisijama iz 1990.

Čak 70% Europljana vjeruje da ulaganje u obnovljive izvore energije treba biti prioritet u sljedećih 30 godina. Danas, upravo suprotno, sve više država alternativu vidi u novim fosilnim izvorima, poput plina i nafte iz škriljevca, i tehnologijama za zahvaćanje i skladištenje CO₂.

Izvješće je dostupno na: bit.ly/156Rcos

Publikacija „Održiva hidroenergija: vodič za investitore“ dostupna na lokalnim jezicima

WWF je krajem prošle godine izdao publikaciju “Održiva hidroenergija u Dinarskom luku - kratak vodič za investitore”, koja je sad dostupna i na hrvatskom, srpskom i albanskom jeziku. Publikacija investorima i izvođačima nudi preporuke i informacije o WWF-om pristupu branama i hidroelektranama. Cilj publikacije je da pomogne u donošenju odluka kod planiranja i izgradnje hidroelektrana kako bi se osigurao najbolji mogući povrat investicije sa što manjim utjecajem na okoliš.

Publikacija je dostupna na: bit.ly/LfpBQ1

JESTE LI ZNALI...?

Četrdeseta obljetnica reintrodukcije risa u Dinaride

U februaru se slavila 40. obljetnica reintrodukcije risa u Dinaride. Drugog ožujka 1973. godine tri ženke i tri mužjaka, uhvaćeni u slovačkim Karpatima, pušteni su u Kočevskom rogu u Sloveniji, te je nakon više od 70 godina izbivanja ris opet postao stanovnik naših šuma. Naime pri kraju 19. i početkom 20. stoljeća zbog pretjeranog lova i gubitka staništa ris je nestao iz cijele zapadne i srednje Europe, a u Dinaridima je opstao samo u izoliranim područjima Albanije, Makedonije i Kosova. Iako se reintrodukcija risa u Dinaride smatra jednom od najuspješnijih reintrodukcija velikih zvijeri, ris se u Dinaridima ponovno našao pred izumiranjem. Zbog nemogućnosti prirodnog povezivanja sa susjednim populacijama i prirodne migracije jedinki, reintrodukcija novih jedinki predlaže kao jedino moguće rješenje za obnovu genske raznolikosti i osiguranje opstanka populacije u Dinaridima.

Više na: dinaricarparks.blogspot.com/2013/04/40-godina-risa-u-dinaridima.html

Više informacija o projektu Inicijativa za održivu hidroenergiju u Dinarskom luku možete naći

bit.ly/UUgdnS

Ako više ne želite primati bilten, pošaljite e-mail na bstojanovic@wwfmedpo.org sa „UNSUBSCRIBE“ u polju za predmet.

Euroazijski ris (*Lynx lynx*) u šumi. © Roger Leguen / WWF-Canon

